

Барвінок

2000
ЛИПЕНЬ

Всеукраїнський
дитячий журнал

ШАКОМ ТАЄМНО
Із секретних
матеріалів
"Барвінку"

Тільки у нашому
журналі, тільки
для наших читачів
ми продовжуємо
друкувати
спецдонесення
агента Кварка

Індекс 74022

ЯК?

НАВІЩО?

СКІЛЬКИ?

“Коли з’явився перший потяг?
Микола ДУБНИЦЬКИЙ,
Рівненська обл.”

“Де і коли було збудовано
перший паровоз?”
Юлія БЛИЗНЮК, Чернігівська обл.”

“Чи є в світі залізниця
під водою?”
Ганна ЧЕБОТАРЬОВА,
Кіровоградська обл.”

ПОТЯГ: ПРИБУВ ІЗ МИНУЛОСТІ ВЕЗЕ У МАЙБУТНЬ

Історія

Історія

Парова машина Уатта

2

Більшість із нас любить подорожувати поїздом. Заходиш у затишний вагон, зручно вмощуєшся біля вікна — і будиночок на колесах котиться по рейках... У нашій уяві поїзд і рейки — нероздільні. Отже, і винайшли їх одночасно? Ні. Спочатку з’явилися рейки. Їх прокладали на шахтах. На рейки ставили візки-вагонетки, їх тягнули коні. Так легше було перевозити вугілля.

Проте люди мріяли про

чарівні самохідні екіпажі. Тому шотландець Джеймс Уатт удосконалив паровий двигун, тобто двигун, який працює на водяній парі. Англієць Річард Тревітік приладнав до парового дви-

гуна Уатта спеціальні колеса — і сконструював перший паровоз. Сталося це в 1804 році. Цей паровоз уже тягнув вагони з вугіллям та ще й віз 70 пасажирів — гарний сталевий коник!

Тревітік на цьому не зупинився і через чотири роки збудував першу пасажирську лінію. Власне, назвати так її можна лише умовно, бо нагадувала вона швидше атракціон. Поїзд зі швидкістю 16 кілометрів за годину їхав по малому колу, а пасажирів застрибували і зістрибували з нього на ходу. Називалася та лінія “Упіймай, якщо зможеш”.

А громадську залізницю було збудовано в Англії у 1825 році — для перевезення вугілля. Проте під час першої поїздки на відкритих платформах по-

Паровоз Тревітіка

тяга умостилося ще й 600 пасажирів.

Уже через кілька років залізниці з'явилися в багатьох країнах Європи. В Україні першою була залізниця Львів — Перемишль у 1861 році. А вже через чотири роки сталеві рейки з'єднали Одесу з Балтою. Ще через кілька років ця дорога простяглася аж до Москви через Кременчук.

Перші пасажирські вагони розрізнялися за зручностями: 1, 2 і 3 класи. В якому подорожувати — залежало від того, чи є гроші.

В МУЛОГО — БУТНЄ

Бо проїзд у першому класі коштував дорого — це окремі купе із зашкляними вікнами, м'якими меблями. Другий клас — відкриті вагони із сидіннями, а третій — навіть без сидінь. Їздити у них було не дуже зручно: дощ, вітер, сніг — як на вулиці.

Наприкінці XIX століття з'явилися тепловози й електровози. Вони швидші, зручніші в керуванні, ніж паровози. А паровози поступово виходили з ладу, займали свої місця в музеях. Проте останнім часом вони знову знадобилися людям — возять туристів, любителів старовини у мальовничих місцевостях, у парках.

Паровоз привіз потяг з минулого, а в майбутнє його везе електровоз. Най-

Вагон першого класу 1839 р.

Купе першого класу 1904 р.

швидший у світі — французький високошвидкісний електропоїзд їздить спеціальними коліями, які не перетинаються з іншими. Рухається він з середньою швидкістю 212 кілометрів за годину, хоча рекордна його швидкість — 515,5 кілометра за годину.

Перший електровоз

А в Лондоні залізничні експреси курсують один за одним до центра міста без... машиністів. Ними керують комп'ютери.

Потяг — транспорт майбутнього: витрачає менше палива, економічний, комфортабельний, не забруднює

довкілля. Прокласти ж колію можна де завгодно:

Тепловоз 1930 р.

в тунелях, під землею, на мостах, на залізничних поромах, високо над землею — на естакадах. А в 1994 році рейки проклали навіть під морським дном — у тунелі під протокою Ла-Манш на глибині 38,6 кілометра. Тепер коліями мчать спеціальні "міжстоличні потяги" — всього за три години можна дістатися з Лондона до Парижа. Чи не фантастика? Ні, не фантастика, а звичайний потяг. Колись і про нього, як ми сьогодні про паровоз, скажуть: "Їде повільно". Бо поїзди тоді вже рухатимуться зі швидкістю 1000 кілометрів за годину. Чи, може, й швидше?

КАЛЕНДАРЬ НАГАДАЙЦЬ

Привіт, барвінчата!

І чому літні дні такі прудконогі, швидкокрилі, швидкоплинні, мчать один за одним, наче ракети на космічних перегонах? Адже, здається, ось-ось лише почалися канікули, а вже останній місяць літа проситься у гості. Проситься, то хай заходить: ми раді серпню та його святам. 2 серпня — святого Іллі ("гromове свято", кінець жнив, уже не можна купатися в річці чи ставку), 14 — Маковія, перший Спас (у церквах святять мак, васильки, чорнобривці), 19 — Великий Спас, Преображення Господнє (одне з найбільших хліборобських свят, у церквах освячуються щедрі дарунки землі), 28 — перша Пречиста (кінець літа). А ще серпень приносить нам і найголовніше національне свято:

24 — День Незалежності України.

4

ПОЖЕЖУ ЗАГАСИЛИ! С

Першими до пожежі дісталися, "загасили" її і нагороджуються конструкторами "Лего":

великим — Вікторія ГРАБЧАК з Вінницької обл.;

середніми — Олена САВЧЕНКО з Миколаївської обл., Христина ДЗІСЯК зі Львівської обл., Сашко ЛИЧАК з Черкаської обл.;

малими — Дмитро КОБЕЛЯЦЬКИЙ з Дніпропетровської обл., Світлана САВИНЕЦЬКА з Вінницької обл., Владислав МАРШАЛОК з м. Київ, Андрій ДЕМЧЕНКО з Харківської обл., Олесь БІЛУСОВ із Луганської обл., Іра і Марина НЕЛЮБИ з Полтавської обл.

ПОЧАТКОВА

ШКОЛА

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

**ДЛЯ
МАЙБУТНІХ
ПЕРШОКЛАСНИКІВ**

Найкращий зошит "Математика" для підготовки до школи шестиліток випустила редакція журналу "Початкова школа". Його автор — знаний в Україні і за її межами методист з викладання математики, автор багатьох підручників з математики для початкових класів **М. В. Богданович**.

Придбати зошит можна за адресою: 04211, м. Київ, вул. Мате Залки, 6в.

ЦІАКОМ ТАЄМНО
Не секретом
назвемо
"Барвіночку"

Тільки у нашому журналі, тільки для наших читачів ми продовжуємо друкувати спецдонесення агента Кварка

Кварк журився і думав, чи варто йому й надалі перебувати у країні Школярії. Адже скільки він попереджав, застерігав, просив, та мешканці цієї країни все

одно намагалися робити навпаки. Бігали по тонкому льоду, піднімали незнайомі предмети, залазили в недобудовані будинки, з радістю віддавали гроші шахраям...

От і сьогодні суперагент чекав на сеанс зв'язку на березі лісового озера. З оздоровчого табору долинала музика. Кварк кілька разів бував тут і бачив класну ігротеку, і комп'ютери, і телевізор. Але гордістю табору був басейн — зі смарагдовою водою, крутою гіркою і надувними матрасами.

Згадавши цей диво-басейн, Кварк дуже здивувався, коли помітив на березі лісового озера двох хлопчаків із табору. Вони роздягалися — не вже вирішили позмагатися у спритності з місцевими жабами?! А товстий шар ряски на поверхні озера та півметра мулу на його дні... Невдовзі один із непослухів хвацько розбігся і пірнув сторч головою у зелене жабурино. Через мить у тому

НАШ БКАРБ — РІДНА МОВА

«Українська мова — мова державна»

ВОНИ ВІЧНІ, ЯК БЛАКИТНЕ НЕБО!

ЯКОГО КОЛЬОРУ СЛОВА?

Барвінчата! Цю сторінку неодмінно прочитайте разом із бабусею та дідусем.

Любі, найкращі у світі бабусі й дідусі наших читачів! Якби ви знали, які теплі і зворушливі листи написали про вас онуки на конкурс «Якого кольору слова?!» А тому низький вам уклін за те, що так любите своїх онучат — наших барвінчат.

«Слова «бабуся» і «дідусь» жовтогарячого кольору, бо вони віддають нам своє тепло, як і жовтогаряче сонце.

Максим ГОНЧАРОВ, Київська обл.». «Слово «дідусь» — радісного кольору. Бо мій дідунчик завжди з гумором знаходить вихід із будь-якого становища. А слово «бабуся» — лагідного кольору, кольору світла і добра.

Ліза ТИМКІВ, м. Одеса». «Ці слова уявляються мені зеленими. Зелений колір — колір дуба. Бабуся і дідусь — дорослі і мудрі. І дуб — дерево мудрості і довголіття.

Максим ДЕРЕВ'ЯНИЙ, Дніпропетровська обл.». «Слово «бабуся» для мене жовто-білого кольору. Бо в бабусі Дусі є жовтий песик Пушок і жовтенькі та біленькі курчатка.

Максим ПОНОМАРЬОВ, м. Херсон». «Бабуся і дідусь — різнокольорові слова, бо в їхньому житті є і теплі і холодні дні.

Вікторія БЛАЖКО, Одеська обл.». «Прізвисьце мого дідуса — Суголов — означає «польова стежина». Він такий же неспокійний, як і польова стежина, що біжить між золотих хлібів. Коли дідусь був молодий, то мав волосся кольору стиглої пшениці. А тепер і я маю таку золоту «спадщину». Мама цілує мене і сміється: «Моя пшениченька».

Зараз дідусеві 81 рік, але він такий же невгамовний, любить куварити, варить прекрасні борщі, навіть пиріжки пече. Хай зозуля накує йому ще багато років!

Євгенія КАТРИЧ, Запорізька обл.». «Барвінчата! Переможцями цього конкурсу стали **Євгенія КАТРИЧ** із Запорізької обл. і **Максим ПОНОМАРЬОВ** з м. Херсона. Вони отримали призи — книги.

А тепер наступне завдання: пофантазуйте, якого кольору журнал «Барвінок»? Чекаю листів на конкурс — його переможці теж отримують призи.

УВАГА!

ЛЕЛЕКА ПРОВОДИТЬ ФУТБОЛЬНИЙ КОНКУРС

Барвінчата! Отримуйте нові запитання футбольного конкурсу:

1. На якій відстані від м'яча повинні знаходитися гравці команди-суперника під час виконання штрафного удару?
2. Скільки футбольних команд грає у вищій лізі чемпіонату України?
3. З яким рахунком завершилася зустріч збірних команд Болгарії та України, яка відбулася 26 квітня 2000 року у Софії?

Прізвиська найактивніших учасників конкурсу друкуватимуться на сторінках журналу. Переможці наприкінці року отримують призи: м'ячі, футболки, календарики з автографами ушлавлених футболістів.

Уболіваймо разом за український футбол!

ЛЕЛЕКА, талісман збірних України з футболу.

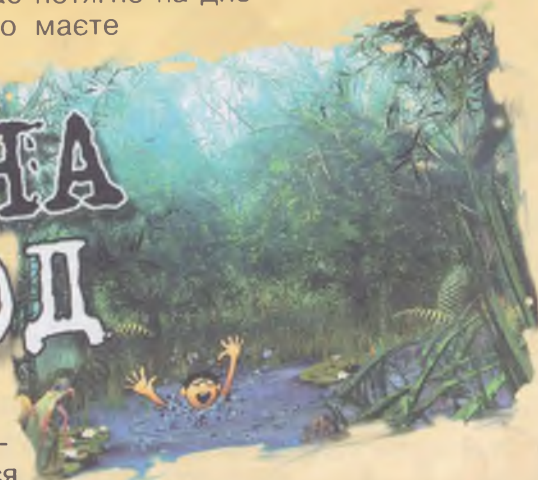

місці завирувала вода, з'явилася рука і знову щезла. Кварк зрозумів, що хлопець заплутався у водоростях... Шибеник прийшов до тям лише після добрячого штучного дихання.

Кварк хитнув головою, відганяючи неприємні спогади. Потім дістав із сейфа свою знамениту теку і почав писати:

«Шановні мешканці країни Школярії! Вам суворо заборонили йти на річку чи озеро. Але ви все одно підете і знайдете небезпечне місце для купання. Схаменіться і не робіть цього! Та якщо все ж лихо станеться і вас потягне на дно — найперше, що маєте зробити у

ЕЖИНА РИГОД

цьому випадку, не лякайтеся.

Бо лихо разом з переляком подолають вас. Запам'ятайте: людина може потонути лише тоді, коли сама того схоче. Тож заспокойтеся і наберіть якомога більше повітря в легені. Спробуйте лягти на спину, поклавши голову на воду, як на подушку, розслабтеся і відновіть ритм дихання. Так, щоб у легенях весь час було повітря. Не робіть глибоких видихів. А після цього починайте помалу ворухити руками і ногами. Уявіть, що ваші руки — весла човника, а ноги — ножиці, — і ви благополучно дістанетеся до берега самотужки».

Кварк знову зітхнув і дописав:
«Прочитайте самі тричі цю інструкцію, потім — вашим друзям і молодшим брату чи сестрі! І таки не йдіть самі купатися!»

Барвінчата! Кварк буде вам дуже вдячний, якщо ви візьмете до уваги його поради. Напишіть йому про інші правила поведінки на воді, березі річки чи озера, про те, що треба знати і пам'ятати, сідаючи в човен. За найкращі листи у сейфі Шефа знайдуться несподівані подарунки.

Художник С. ШПАК

Ми вважаємо вишню звичайною ягодою. А в Київській Русі вишні називали молодильними ягодами. Давня легенда розповідає, що ця ягода аж із самого сонця.

Колись на землі темінь була густішою, бо сонце-світило зовсім низько на небі ходило. Тому й люди жили значно менше років, ніж тепер. Але якось зібралися малі діти та й кланяються Півню-молодцю, водицею джерельною з долоньок напувають, пшеницею добірною частують, прохають, щоб він до них жити прийшов, сонечко раніше будив, морок розганяв.

І надумав тоді Півень-молодець за ласку таку подарувати людям молодильні, що у сонця є, ягоди, про які він ще від свого діда чув. Чи довго, чи ні той Півень мандрував, як дійшов до межі, де небо із землею сходиться. Та як заспіває зично, сонце прикликаючи, день новий звіщаючи. Здивува-

Іван
ПРОСЯНИК

лося сонце: що то за сміливець такий на край землі став, морок чорний розігнав? І зійшло зовсім до Півня близько. А той не розгубився — прожогом одну ягідку із жаристого тареля схопив та й летом назад. Тільки гребінець та сережки припік. А вишні з маленької ягідки розрослися по всій Україні.

6

Вишеньки-черешеньки — не лише ласощі у варенні, компоті, узварі, киселі... Кожна ягідка — скарбничка цілющих вітамінів, мікроелементів, цукрів. У народній медицині для лікування різних недуг з цієї рослини використовується все: плоди, гілочки, плодоніжки, коріння, зернятка, клей.

Особливо бажана вишня при запаленні дихальних шляхів. Позбутися кашлю, хрипів допоможе не лише сік сонячної ягоди, а й чай із вишневих гілочок — він добре продезинфікує горло.

З лікувальною метою вишню на зиму найліпше сушити. Рвуть її з плодоніжкою, розстеляють на гарячій горіщі. За місяць вона буде готовою. Так у вишні, як і в сушеній чорниці, малині, смородині, зберуться всі корисні речовини, що руйнуються при варінні. Це насамперед каротин, пектини. Останніх у плодах вишні чи не найбільше з-поміж ягід — аж 11 відсотків. А пектини, неначе пластинін розбите скло, вбирають у себе мікроскопічні радіоактивні відколки, що потрап-

ляють у наш організм з повітрям, їжею, водою, і виводять їх геть. Сама ж вишня — чи не диво! — майже не забруднюється радіоактивними елементами. Тож, може, Півень — священний птах українців — ще тоді відав, що в майбутньому люди розженуть нею чорнобильський морок?!

Жаристі ягоди вишні допомагають при недокрів'ї. Тож влітку не задивляйтеся на заморські фрукти, а вволю ласуйте у своєму саду вишнями. Хоч відкрити вам маленьку таємницю. Вирощене вдома набагато цілющіше заморського через те, що наш організм містить мікроелементи рідної землі, а не далекої, заморської. "Рідна" ягода і засвоюється набагато краще, і користі від неї більше.

А чи смакували вишнями з кип'яченим молоком? Спробуйте. І своїм бабусі й дідуся порадьте, — такі ягоди омолоджують організм, погамовують апетит, що виникає внаслідок порушення обміну речовин.

До зимового чаю, що з листя малини, ожини, суніці та чебрецю, додайте для смаку та кольору і вишневих плодоніжок. Саме вони запобігають утворенню в нирках каменів. Та коли камені вже є в організмі, то треба взяти 15 грамів сушених вишневих плодоніжок, 20 грамів кори терну, 50 грамів кори ясеня звичайного, 10 грамів насіння кропиви, 30 грамів плодів горобини. Дві столові ложки цієї подрібненої суміші залити 0,5 л окропу, настоювати ніч у духовці, затим прокип'ятити 15 хвилин. Відвар

живати по 100 мл 4 рази на день. На другу-третю добу лікування виходить багато солей сечової кислоти та дрібні камінці. Лікують цю недугу і зернята вишень. Треба розбити кісточку (камінчик), зернята просушити, змолоти на кавомолці. Вживати 3—4 рази на день на кінчику ножа, запиваючи водою. Тож, коли мама варить варення, зберіть камінчики — у них теж ліки зберігаються.

При подагрі, — а така хвороба часто трапляється у літніх людей, — 30 грамів сушених подрібнених плодоніжок заливають літром окропу. Настій має промліти 12 годин у печі чи духовці. Затим його слід прокип'ятити 20 хвилин, додати до відвару 100 грамів вишневого чи малинового соку. Випивати протягом дня за кілька разів. Болі зникають протягом першого тижня, а нирки очищаються від надлишків солей сечової кислоти, піску.

Напій з вишневих коренів лікує виразку шлунка. 40 грамів свіжого тонкого подрібненого коріння заливають літром окропу, настоюють ніч. Затим кип'ятять на слабкому вогні 30 хвилин. Вживають 4 рази на день за 20 хвилин до їди по чарочці (100 мл). Курс лікування — 21 день, з суворим дотриманням дієти. Тиждень перерви — і лікування поновити.

Вишня — чудовий загальнооздоровчий засіб після

всіх, особливо після простудних недуг. Її м'якоть і сік мають прекрасні антисептичні, тобто знезаражуючі властивості. Ласуйте ж нею вволю — і ваші щічки зачервоніють, мов та сонячна ягода. А спекотного дня не політайте принести їй відерце-друге води, дякуючи за соковиті цілющі плоди.

ДИТЯЧЕ ДЕРЕВО

Кросворд

Це дерево ще називають дитячим, бо діти люблять ласувати його ягодами. Вони не лише смачні, а й дуже корисні — мають кровотворчу і кровоочисну властивості, нормалізують обмін речовин, гарно впливають на роботу серця, лікують кашель. Назву дерева прочитас у затонованих вертикальних клітинках той, хто розгадає кросворд. А для цього треба поновити пропущені у влучних виразах слова.

1. Ціна — мідний . . . . .
2. . . . . в решеті.
3. Змінити . . . . на милість.
4. . . . . розбили.
5. . . . . майстра хвалить.
6. . . . . холоде в жилах.
7. Ловити . . . . .
8. . . . . , знай своє шевство, а в кравецтво не лізь.
9. Як . . . . . на нові ворота.

К

олись давно во-
рогів у нас було
більше, ніж друзів. І ось
якогось року в наш ліс
заскочив відчайдуш-
ний загін татарви.

Прочули зайти:

десь тут, серед буйних

зелених дібров, живе мирне, а
значить і не войовниче, роботя-
ще і мудре плем'я лісових людей
— буймирів. Буцімто мали вони
велику кількість бортей дикого
меду, багато м'яса усякої дичи-
ни. А у природних коморах, у дуп-
лах товстезних сосон та дубів,
зберігалися запаси чудових ягід,
дикоростучих плодів та грибів.
Знали буймири багато різних
див: уміли лікувати травами від

усяких хвороб і за-
мовляти, коли вку-
сить гадюка.

Близькість легкої і
великої поживи вабила чужинців.
Вони стрімголов кинулися в ліс. І
таки скоро знайшли маленьке
поселення Буймир. Невеликі, але
доладні хатини, складені в зруб із
смолистих кругляків молодих со-
сон. Та — о диво! — жодної люди-
ни в Буймирі вони не стріли, а по-
живи знайшлося так мало, що
самі начальники тут же за неї пе-
ресварилися...

Але ж куди подівалися
лісові люди? Не крізь
землю ж вони провали-
лися і не птахами по-
розліталися? Вороги об-
нишпорили кожен
кущ, навіть вилази-
ли на кожне високе
дерево. Може, там?

О, вони, діти лісу, вміли хо-
ватися, зачувши небезпе-
ку. Хтось із них справді
крізь землю провалився.
Хтось птахом полетів,
хтось звіром у ліс побіг. А
старі й недужі, зате най-
мудріші буймири та буймирки
увійшли всередину де-
рев. Кожен у своє...

Лиш одна
дівчина з
п л е -

мені буймирів, русокоса Віта, не
встигла заховатися. Ні сойкою
тривожно не спурхнула, ні
вивіркою на верхівку сосни не
стригнула... Вона ходила до Буй-
мирської річки по чар-зілля і не
відала про напад ворогів. А коли
поверталася додому, вони й схо-
пили її.

— Скажи, де ховається твій рід, і
я подарую тобі життя, — допиту-
вав дівчину старший.

Михайло
ПРИЛУЦЬКИЙ

Біла ялюда-

— Ніхто, крім моєї
рідні, не може
вдруге подарувати
мені життя, — ска-
зала Віта.

— Тоді ти
вмреш жакли-
вою смертю...

І на це вона за-
перечливо похи-
тала головою.

— Скажи, і я дам
тобі стільки різних кош-
товностей, що ти житимеш в
розкоші до кінця своїх днів.

Змовчала Віта.

— Скажи, і я заберу тебе до
свого гарему і зроблю найпер-
шою своєю жоною.

Не відповіла.

— Тоді я накажу своїм воям, і
вони доценту знищать твоє по-
ганське село. Отруять річку, а ліс

— Лікуй, відьмо, нашо-
го начальника, бо сама ско-
наєш у зміїному болоті, — на-
посідали інші.

А дівчина не про-
силася в них і не
плакала. Лише
посміхалася.

Тоді вони зірвали з неї довгу
білу сукню. І почали колоти гос-
трими списками ніжне дівоче тіло.

— Веди...

А Віта йшла між березами, сама
чиста й біла, як береза, і посміха-
лася. Та ще голосно співала
пісню-оберегу, аби буймири чули
її і розуміли. Там, куди впали
краплі її крові, забагрянili ягоди
суниці. А де ненароком скапну-
ла одна чи, може, дві сльози
— заясніли, запахтіли на
всенький ліс білі ягоди...

Коли вороги зовсім зне-
силіли та зупинилися
перепочити, буй-
мири вийшли зі
своїххова-
нок.

Оточили їх і всіх
перебили. Віти між ними не зна-
йшли. Ні живої, ні мертвої. Та зо-
стався од неї в лісі слід: червоні
ягоди. І такі великі, хоч у намисто
нареченим нанизує...

А в одному місці, по-
над Буймирською
ліською річкою, дости-
гають зовсім незвичайні — білі
суниці.

Береги цієї річки у лісовій глу-
шині поросли татарським
зіллям...

Знаючі люди розказують, ніби у
тяжкі часи людського горя чують,
як лунає тут тривожний дівочий
спів. Чи то Віта білі ягоди суниці
визбирує, чи попереджає когось
про небезпеку...

СУНИЦЯ

підпалить. І він стане попелом.

— Добре, я покажу тобі, де хо-
вається мій рід. Але це далеко...

— сказала Віта.

— Веди...

І вона повела їх у глиб пралісу.
Через непрохідні хащі і густі бе-
резняки. Через велике Березове
болото. Вона водила їх такими
глухими і плутаними стежками і
так довго, що незвичні до лісу
степовики вкрай потомилися і за-
блукали. Поїли увесь свій харч,
випили воду, подерли одяг об
суччя. А тут ще головного началь-
ника вжалила лісова гадюка.

Може, то сама Віта її намови-
ла...

— Швидше показуй нам дорогу
назад, а то ми тебе зараз живцем
спалимо, — люто підступали до
дівчини одні.

Художник
В. БАРИБА

кось учні 5-В класу пішли на прогулянку на правий берег Дніпра. Там вони випадково натрапили на печеру.

Звичайно ж, 5-В вирішив дослідити дивну печеру, і, ввімкнувши ліхтарики та взявшись за руки, діти зайшли всередину. Там була суцільна п'ятьма. Але 5-В не злякався. Діти йшли все далі й далі, освітлюючи свій шлях ліхтариками. Єдина їхня помилка — вони не позначали поворотів та вигинів тунелів, щоб потім вибратися назад.

Коли вони дійшли до озера, якому не було видно кінця-краю, раптом почули у себе за спиною гуркіт — вихід з їхнього тунелю завалило кам'яними брилами.

Але й тут 5-В не злякався —

дактиль стривожено глянув на очманілого динозавра і, змахнувши крильми, подався геть. 5-В стало цікаво: що ж так налякало тварин? Але тут вони й самі не на жарт злякалися: просто перед ними, роззявивши пащу, стояв страшний тиранозавр.

Роздумувати було ніколи, і діти помчали геть від тиранозавра. Той не швидко опам'ятався — він, мабуть, вкрай був здивований появою таких маленьких істот на своїй території.

Тим часом 5-В, відбігши на безпечно відстань, вирішив негайно знайти Печеру Часу і будь-що потрапити у свій час, якнайдалі від усіляких там тиранозаврів.

І тут вони побачили знайому пе-

валосся, що вони ногами перебірають... у космосі. І що головне, спокійнісінько можуть дихати. Звичайно, таке може бути тільки в майбутньому.

І тут діти побачили, що до них наближається якийсь космічний корабель. Про всяк випадок краще сховатися, — мало що подумують про них люди з майбутнього... Але де ж сховаєшся в космосі?

Корабель без попередження починає стріляти в 5-В з бластера. Діти втікають космосом усе далі й далі від небезпечного місця... Все огортає туман...

...Діти вибігають з печери. Навколо — все таке саме, як і тоді, коли вони в неї потрапили. Вони відпочивають. Їм не віриться, що з ними таке трапилося. Але це правда, а не сон. Звичайно, їм ніхто не повірить, але ніхто з них і не

Казка для 5-В

Ніна БАЛИКОВА,
5-А клас, гімназія № 48, м.
Київ

вирішив іти вперед. І через хвилину діти вже пливли озером. Раптом їх закружляв вир, і все щезло.

Діти прийшли до тьми на березі острова, маленького і вузького.

Раптом на воду впала чорна тінь. Діти побачили, що над їхніми головами кружляє птеродактиль. Вони зрозуміли, що нора на правому березі Дніпра — то Печера Часу...

Повз дітей промчав динозавр ігуанодонт, очевидно, чимось наляканий, — не звернувши на них жодної уваги. Птеро-

черу. Діти заквапилися. Було, як завжди, темно. Раптом вони почули грізне ричання. І тільки тоді здогадалися увімкнути ліхтарики. Який жах!.. Перед ними стояв шаблезубий тигр. Діти кинулись навтіки із нори... (Вони й тепер не лізуть в усі нори підряд — пам'ятають, що трапилося з ними на цій дивній прогулянці...).

Незабаром 5-В знайшов справжню Печеру Часу і поспішив якимось коридором вперед. Спочатку, правда, вони злякалися, побачивши, що печеру не завалено камінням — їм здалося, що вони знову потрапили в чужу нору. А якщо це й Печера Часу, то раптом вона знову приведе їх не в їхній час, а, наприклад, у майбутнє...

А втім, так і сталося. Як тільки вони вийшли з Печери, з'ясу-

збирається ні з ким ділитися цією своєю великою таємницею. Добре, що вчителі їх не супроводжували...

І все-таки краще засипати печеру. Адже якщо шаблезубий тигр ненароком сприйме печеру за свою нору і потрапить у наш світ?..

Усі працюють, і під вечір печеру вже засипано.

5-В сподобалася їхня подорож у часі, хоча їм довелося там втікати, ховатися і боятися...

Художник
В. ДУНАЄВА

СОКОЛИНЕ ОКО

Шукайте, барвінчата, зайве слово в котромусь із матеріалів цього номера. Воно розшифрує ще один знак із послання відважного індіанця Соколине Око. Ті, хто прочитають усе послання, наприкінці року розігруватимуть призи, серед яких і фотоапарат.

СКАНВОРД

Ніс снігової баби									
Подарунок черепахи Буратіно		Те, що змиває бруд з обличчя						4. Одиниця ходи	
								Столиця України	
		Друг Вінні-Пуха та Паця				Дві дощечки біжать по снігу			
								В'ючна і верхова тварина у горах	
Взуття казкового kota					Комаха-трудівниця				
					Цар звірів				
								Нога лисиці	
Курка-мама					Папуга				

Художник А. ПАЛЮШОК

Прапорець. 1а. Спеціальний отвір у палубі, що веде в трюм. 1б. Замерзла вода. 2. Система умовних знаків для передачі секретних повідомлень.

Кросворд № 1. По горизонталі. 1. Мешканець прісноводних водойм. 3. Міра довжини, що дорівнює довжині ступні людини.

По вертикалі. 1. Підводна або невисока надводна скеля. 2. Велика морська тварина.

Кросворд № 2. По горизонталі. 1. Споруда для ремонту підводної частини судна. 3. Кухар на пароплаві.

По вертикалі. 1. Ім'я головного героя відомого роману Жуль Верна.

2. Знаменитий англійський мореплавець.

Кросворд № 3. По горизонталі. 1. Підводна частина човна, судна. 3. Геометрична фігура, що утворюється при перетині двох прямих ліній.

По вертикалі. 1. Палуба корабля. 2. Схід мовою моряків.

Кросворд № 4. По горизонталі. 1. Сходи на пароплав. 3. Споруда, що з'єднує протилежні береги річки.

По вертикалі. 1. Вантажний відсік корабля. 2. Місце, куди прибува-

ЯПОНСЬКЕ МАЛЮВАННЯ

Японське малювання — це японський кросворд. У ньому треба знайти не слово, а малюнок. Відновити зашифрований малюнок допоможуть числа, розміщені зліва біля рядів і зверху над стовпчиками. Числа позначають кількість клітинок, які треба замалювати, щоб отримати малюнок. Між групами клітинок, які слід замалювати, — проміжки, порожні клітинки. Почніть з 5, 11, 12—го стовпчиків — у них треба замалювати всі 10 клітинок від верху до низу. Залиште увагу на 4—й рядок...

Далі міркуйте самі.

			3	2	5				6								
			4	1	2	1	10	9	5	5	5	1	10	10	4	1	3
	3	6															
		12															
	1	12															
	13	1															
	1	11	1														
	1	2	3														
	2	2	2														
	2	2															
	2	2															
	3	3															

Склала Л. ГОРОБЕЦЬ

ють і звідки відпливають кораблі.

Кросворд № 5. По горизонталі. 1. Закрите приміщення на верхній палубі корабля. 4. Людина, яка лікує членів екіпажу і пасажирів. 5. Наповнене водою штучне річище між водоймами.

По вертикалі. 1. Фрагмент кінофільму, що демонструється як реклама. 2. Плаваючий знак, що попереджає кораблі про мілини та інші небезпеки. 3. Генеральне загальне прибирання на кораблі.

Склав Анатолій ТЮТЮННИКОВ

ВІДПОВІДІ НА ЗАВДАННЯ,

вміщені у № 6

Хто захищається чорнилом. Коса, араб, косар, ріка, буряк, барак, турок, ирій, цятка, кутя. Каракатиця.

Зашифрована прикмета. Рясно цвіте гречка — на спекотне літо.

Переставлянка. Червень — рум'янець, липень — громовик, а серпень на копи базатий.

Винахід. 1. Серп. 2. Риба. 3. Якір. 4. Жаба. 5. Миша.

6. Плауг. 7. Сито. 8. Овес. 9. Небо. 10. Стіла. 11. Сіль.

12. Їжак. 13. Сова. Парашут і парасолька.

ВІД «Е

Маєте, барвінчата картинку, яку треба, зсклеїти і наприкінці разом із розповіддю зображено. Хто впродовж року, у своїх звітиях, той стане учасником прекрасної гри.

Склейте картинку від «Барвінчата»

11

УВАГА! УВАГА! УВАГА!

ВЕДМІДЬ

Народна усмішка

- Тату, я зловив ведмедя!
- То веди його сюди.
- Не ведеться-бо!
- То держи його.
- Не держиться-бо!
- То пусти його.
- Не пускається-бо!

ВІДПОВІДІ НА ЗАВДАННЯ,
вміщені у № 6

Індик. Півник. У равлика. 3 ялини.

Художник І. КАРПЕНКО

УЗВІЗ КМІТЛИВИХ

Борис СЛЮСАР

ЗАДАЧКА

До x додайте 5,
Суму поділіть на 5,
Від частки відніміть 5,
Лишок помножьте на 5 —
Одержати маєте 5.
Чому дорівнює x ?

Леонід КУЛІШ-ЗІНЬКІВ

Хоч я і страшуватий,
І палиця в руці,
Та як мені прогнати
Від проса горобців?
Такі вже галасливі —
Хоч плач, а хоч кричи —
Цвірінкають щасливі
У мене на плечі.

ВУЛИЦЯ РОЗУМНИКІВ

З якого дерева виготовляють
найкращі скрипки? Підказка: з цьо-
го дерева виготовлено скрипки і
знаменитих італійських майстрів
Аматі і Страдіварі.

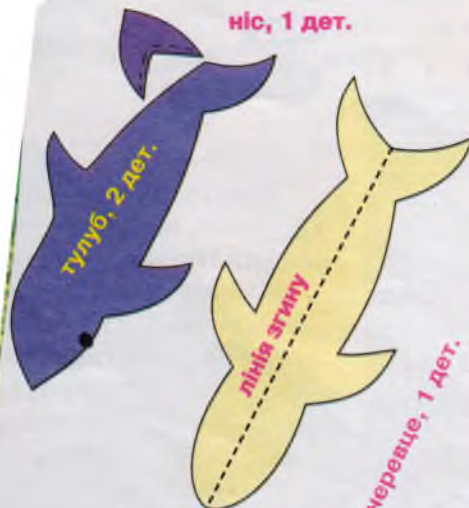
ДЕЛЬФІН

Якщо тобі, барвінчатко, не доведеться цього літа відпочити біля моря — не сумуй. Бовтайся собі на здоров'я у ванні чи ночвах надворі і уявляй море. А допоможе тобі в цьому вірний друг — дельфін. Пошити собі ти його зможеш всього за дві години.

З чорної шкіри (сукна або іншої тканини) виріж дві деталі тулуба і ніс, а з білої — черевце. Зший дві деталі тулуба, починаючи з хвоста. Сам хвіст поки що не зашивай. Затим приший до голови ніс. Зший верхню чорну частину і нижню білу частину від голови до хвоста, поступово наповнюючи ватою. Приший очі-намистинки у зазначених місцях. Дельфін готовий розповісти тобі про далеке море. А може, й ти придумаєш для нього казку?

Олена САВАТЄЄВА

ПЛАНЕТА ЗНАЙОМСТВ

“Мене звати Оля. Люблю читати, малювати, складати вірші і грати у бадмінтон. Мені дванадцять років. Хочу знайти нових друзів. Оля КРОПИВНА. 38142, Полтавська обл., Зіньківський район, с. Покровське”.

“Мені десять років. Люблю музику, танці. Маю кицьок Соню та Лесю і собаку Діка. Оксана ОЛЕФІРЕНКО. 20260, Черкаська обл., Звенигородський район, с. Вільховець, вул. Комарова, 1”.

“Хочу листуватися з ровесниками. Мені дванадцять років. Люблю слухати музику, розгадувати кросворди. Інна ПОП. 90610, Закарпатська обл., Рахівський район, с. Водиця, 353”.

“Ми хочемо листуватися з ровесниками. Мені, Олені, одинадцять років, люблю слухати музику й писати листи. Антону дев'ять років — мріє листуватися з хлопцями. Пишіть нам. Олена і Антон МАКЛАКОВИ. 53642, Дніпропетровська обл., Покровський район, с. Вербове”.

“Мені одинадцять років. Люблю читати, малювати, танцювати. Марина КОМІСАРЧУК. 24231, Вінницька обл., Томашпільський район, с. Стіна”.

“Я — шестикласниця, хочу листуватися з барвінчатками. Людмила МІСЮРА. 28300, Кіровоградська обл., смт. Петрове, вул. Ілліча, 32а, кв. 8”.

“Мені дев'ять років. Люблю читати і писати листи, доглядати за тваринками. Юлія МУХОЇД. 07044, Київська обл., Поліський район, с. Вовчків, вул. Жовтнева, 44”.

“Мені дев'ять років. Люблю гратися ляльками, грати в баскетбол, вчуся грати на скрипці. Юлія НЕПОРОЖНЕВА. 75600, Херсонська обл., м. Гола Пристань, вул. Леніна, 51”.

З

а давніх часів привчали люди всяких тварин, щоб стали свійськими і допомагали в роботі. Пес споконвіку був вірний своєму господареві, чесно йому служив, і через це дістали собаки від людини грамоту*, писану на овечій шкурі, що вони

одні мають право супроводжувати своїх хазяїв у дорозі, служити їм і стерегти їхню хату і двір.

Собаки тією грамотою дуже пишалися, а коти хтозна-як заздрили їм. От одного разу зійшлися коти на раду і

чиння*. Там натрапила на грамоту голодна миша, котра шукала собі чогось попоїсти. Вона одразу ж гукнула своїх сестер і похвалилася, що знайшла таку коштовну річ.

Скликали миші раду і почали думати, що їм зробити, аби та грамота лишилася в них.

Ці слова припали всім до серця. Розірвали миші овечу гарним шкуру на клапті, почали бенкетувати і з'їли дорогоцінну грамоту, так що й на макове зерно не лишилося.

За якийсь час зійшлися собаки й собі на раду і вирішили поглянути на свою грамоту. Пес-охоронець мусив вийти наперед і з соромом признатися, що коти викрали її у нього. Тоді собаки кинулись до котів, щоб ті вмиць віддали грамоту. Пішли всі разом до комори, але так і не знайшли нічого.

Зрештою спало одному старому котові на думку, що до комори влізли

13

миші, і тоді коти наказали мишам признатися, де вони поділи собачу грамоту. Тільки ж миші вже ніяк не могли грамоти повернути, бо давно з'їли її.

Отак і зародилася між ними велика ворожнеча, яка триває і досі. Собаки на котів гавкають і женуться за ними, де тільки побачать, а коти кидаються на мишей і нищать їх.

СЛОВНИЧОК НЕЗРОЗУМІЛИХ СЛІВ,

позначених у тексті зірочками:

- * **грамота** — документ, що видається як нагорода за успіхи у певній справі;
- * **покупити** — вкрати;
- * **начиння** — господарські речі, посуд.

Чеська народна казка

Довго не могли вирішити, аж ось каже найстаріша миша:

— Здається мені, сестри, що найкраще буде, коли ми грамоту з'їмо!

Тоді вже ніхто її у нас не забере!

змовилися покупити* грамоту. Як вирішили, так і зробили. Дочекалися вони слушної хвилини, коли пес, що стеріг грамоту, побіг недалечко, викрали її та й затягли в комору поміж старе на-

Художник О. МАМАЄВА

БАЛКУЧИЙ МОТЯ

Няв-гав-цвірінь-привіт, барвінчата! Відгадайте, куди ми сьогодні з вами вирушимо? Підказую — в гості до вомбата. Що, не чули ніколи про такого звіра? Тоді негайно вирушаємо в подорож за моря й океани — аж у далеку Австралію. Дивовижних звірів і птахів там дуже багато. 90 відсотків їх видів, що живуть на цьому материку, більше ніде нема.

ВОМБАТІ КЛИЧЕ В ГОСТІ БАРВІЖЧАТІ

Цікаво, кого ж першого ми побачимо на найменшому континенті? Звісно, **кенгуру**. До речі, їх тут багато видів. Найкрупніший — той, якого ми часто бачимо по телевізору, — сірий. Він пречудово стрибає на задніх

Здогадалися, що він полюбляє? Так, своєю видовженою мордочкою з хоботком він висмоктує нектар з квітів. І дуже прудкий: з допомогою хвоста швидко перебирається з гілки на гілку. Як же, запитаєте, при такій "біганині" у нього з сумки не губиться маля? Вона у посума-медоїда простора, але з вузьким отвором — дитя й не випадає з неї.

На цьому континенті збереглися навіть пазіврі, найпримітивніші тварини на землі — качконіс та **єхидна**. Єхидна — невелика сумчаста тварина. Своє яйце відкладає прямо в сумку, а

лапах, коли втікає, може стрибнути 9 метрів у довжину — справжній атлет! А коли захищається, то сідає на хвіст і б'є лапами, наче боксер. Кенгурята народжуються дуже маленькими — всього 25 міліметрів завдовжки. Тому й носить мама крихітку, доки підросте, в сумці. В Австралії багато таких тварин, їх називають сумчастими.

А тепер нарешті ми познайомимося і з **вомбатом**. Цей добродушний товстун теж із родини сумчастих. Має міцні лапи, а кігті

коли вилуплюється дитя, годує його молоком. Від ворогів єхидна захищається голками — у разі небезпеки згортається клубочком, як їжак.

А тепер уважно погляньте на те дерево — там спить деревний кенгуру. Він єдиний з-поміж усіх своїх родичів живе на дереві — темна шубка робить його непомітним серед листя. Удень він спить, а вночі ласує листям, лісовими плодами і ягодами. До речі, він теж неабиякий стрибун — може стрибнути на землю з висоти 18 метрів!

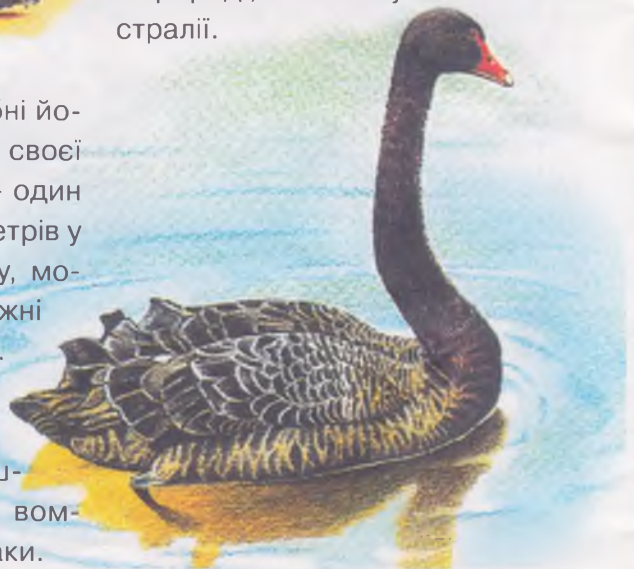

Чорного лебедя і курячу гуску дехто з вас, барвінчата, бачив у зоопарку. Проте в дикому вигляді, тобто в природі, вони живуть лише в Австралії.

Ще одне сумчасте звірятко любить стрибати з гілки на гілку — це **посум-медоїд**.

— наче лопати. Вони потрібні йому, щоб рити коридори до своєї нори. Робота ця складна — один такий коридорчик має 40 метрів у довжину! Їсть вомбат траву, молододу кору, гриби. Та справжні ласощі для нього — осока. Мама знаходить і приносить її своєму єдиному дитятку. Колись корінні мешканці Австралії приручали вомбатів, і ті служили їм як собаки.

Курячою цю гуску назвали тому, що має загнутий донизу кінець дзьоба, як у курки. А ще вона від своїх родичів гусей відрізняється тим, що неохоче і рідко спускається на воду. Бо, як це не див-

но, погано плаває. Зате вона прекрасно ходить по землі і проводить все своє життя на суші.

А ось ще один красень птах — **казуар**. У нього шия і ноги наче розмальовані художником — яскравого синього, жовтого, червоного або білого кольору. На го-

Це страхіття кого хочеш налякає — все у шипах, шпичаках. Та боятися його не варто. **Ящірка молох**, або **шилохвіст**, — сумирна істота. Шипи — єдиний її захист. Ходить неспіхом на витягнутих ногах, хвіст не торкається землі. Може повністю зариватися в пісок (живе в пустелі), але не глибоко. Їсть мурашок. Примоститься біля мурашиної дорogi і хапає комах, не чіпає лише тих, у кого велика ноша. Коли йде дощ, молох всотує вологу всім тілом і за рахунок цього навіть збільшує свою вагу.

А від цієї ящірки краще триматися подалі: **австралійський гігантський варан** — хижа рептилія. Удари його твердого хвоста дуже болючі.

Насамкінець ми зазирнемо у гості до австралійських дівчаток і хлопчиків, які навчаються в Українській суботній школі в місті Мельбурн. Бачите на фото: їм теж подобаються ті звірі, з якими ми щойно познайомилися. А тепер зверніть увагу, що вони читають. **Журнал «Барвінок»!** Тож і в далекій Австралії є барвінчата: вголос по черзі читають шестирічний **Дам'ян ПАВЛИШИН** та **Михайлик ЗАПОРОЖЕЦЬ**.

Але нам час повертатися додому. Та наступного разу гайнемо ще кудись — це обіцяю вам я,

БАЛАКУЧИЙ МОТЯ.

лові має роговий нарiст — він допомагає йому продиратися крізь густі чагарники. Важить казуар аж 85 кілограмів, це найважчий птах на землі. Літати, як і його родичі страуси, не вміє, проте відмінно бігає.

Тільки в Австралії живуть **дикий собака динго**, **гребенястий крокодил** (який запливає далеко в море), **сумчастий вовк** і **сумчастий мурахойд...**

«Барвінок» — всеукраїнський журнал для молодших школярів. Видається українською мовою. Заснований у 1928 році.

Засновник і видавець: редакція журналу «Барвінок». Свідоцтво КВ № 770, 28.06.94 р.

Головний редактор Василь ВОРОНОВИЧ

Відповідальний секретар Людмила КОЗІЙ

Редактор відділу літератури Світлана ПРУДНИК

Художній редактор Олександр БАСС

Коректор Світлана ГАЙДУК

Комп'ютерна верстка Віталія Новікова

Адреса редакції: 04119, м. Київ, вул. Десятківська, 38–44. Тел. 211-04-98.

Тираж 34270 прим. Зам. 0-37

Друк — поліграфкомбінат «Україна»

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Журнал надходить до вас за пільговим поштовим тарифом завдяки сприянню ДП «ПРЕСА», його директора **ГЕРАСИМЕНКА Валерія Вікторовича**.

УВАГА! КОНКУРС!

Барвінчатко!
Візьми участь
у конкурсі і виграй
приз від «Лего»
і «Барвінку».

ВІВ-ВІВ

*На допомогу!
Яким шляхом я маю
їхати, щоб дістатися
до пожежі?
А, В чи С...*

А В С

Правильний шлях _____

Ім'я та прізвище _____

Адреса _____

Вік _____

Щоб не псувати журнал,
купон намалюй на окремому аркуші паперу.

РІККІ МАРТІН

Фа-соль-привіт, барвінчата!

Минулого разу я розповів вам про співака Енріке Іглесіаса. А сьогодні познайомлю ще з одним Енріке — але вже Мартіном Моралесом. Здогадалися, про кого піде мова? Звісно ж, про Ріккі Мартіна!

Народився він 24 грудня 1971 року в Пуерто-Ріко. І з самого дитинства не витрачав марно часу: у шість років уже знімався в рекламних роликах, у дванадцять співав у групі "Menudo" — був провідним вокалістом протягом п'яти років. У 1991 році випустив свій перший сольний альбом, затим ще один і ще. Крім цього, знявся у телесеріалі "Центральна лікарня" і взяв участь у бродвейській постановці "Знедолених" за романом французького письменника Віктора Гюго.

А нині Ріккі вже співає в дуеті з самою Мадонною!

Ваш КАМЕРТОНЧИК

Оцифровано на замовлення проекту "Перший" у 2020 р.

ISSN 0132-5930

На обкладинці малюнок С. ШПАКА

ЗОРЯНИЙ КЛУБ